

Lördagen den 31 Januari.

Kl. 1 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 24 i denna månad.

§ 2.

Herr Talmannen anmälde, att Herr Wikström, enligt ingifvet läkarebetyg, vore af opasslighet hindrad att under närmaste dagar bevista Kammararens sammanträden.

§ 3.

Skedde föredragning af de å Kammararens bord hvilande motioner; och hänvisades:

Herr Grefve *C. M. Björnstjernas* motion, N:o 113, till Stats-Utskottet;

Herr *Per Nilssons* i Espö motion, N:o 114, till Stats-Utskottet;

Herr *P. Hübinettes* motioner, N:is 115 och 116, till Lag-Utskottet;

Herr *Nils Hanssons* motion, N:o 117, till Stats-Utskottet;

Då dernäst till behandling förekom Herr *Jonas Jonassons* från Kronobergs län motion, N:o 118, angående afslag å eller inskränkning i det af Kongl. Maj:t för statens embets- och tjenstemän äskade dyrtidstillägg, begärdes ordet af

Herr Statsrådet Wærn: Det var min afsigt att, då den Kongl. propositionen angående statsverkets tillstånd och behof af denna Kammarare remitterades till Stats-Utskottet, låta densamma åtföljas af några ord till bemötande af åtskilliga rörande densamma framkastade anmärkningar. Men de samtidigt pågående förhandlingarne inom Första Kammararen togo då min närvaro derstädes i anspråk, och sedan dess har jag af åtskilliga göromål, hvilkas afslutande påskyndats till följd af Kongl. Maj:ts förestående afresa till Norge, varit förhindrad att infinna mig vid denna Kammararens sammankomster. Då det nu emellertid är fråga om remiss af en motion, som likaledes innehåller åtskilliga anmärkningar emot den Kongl.

propositionen och förnämligast i hvad den angår beviljande af dyrtids-tillägg för rikets embets- och tjänstemän, anser jag mig böra yttra några ord i ämnet, hufvudsakligen till bemötande af den åsigt, som uttalats, att man borde dröja att bevilja löneförbättringar, till dess man erhållit full visshet att regeringen med allvar tagit sig an omorganiserandet af rikets embetsverk.

Med anledning häraf får jag till en början afgifva det bestämda påstående, att omorganisationen af rikets embetsverk alltjemt pågår, och att arbetet härpå bedrifvits med större fart och ifver under de senaste åren än någonsin tillföre. Det händer understundom att, om man betraktar förhållandena hvar för sig så som de dag efter dag tima, d. v. s. endast på nära håll, man fäster sig så uteslutande vid enskildheterna, att man ser bort från det hela, eller, som det heter, icke ser skogen för träds skull. Men ville man så att säga ställa sig på litet afstånd, eller se på flera års historia i ett sammanhang och kasta en blick tillbaka på den tid som förflutit sedan det nya statsskicket införde, tror jag, att man lätt skall kunna öfvertyga sig om att organisationsarbetet, såsom jag nyss nämnde, under de senaste åren visat icke obetydliga resultat. Jag är beredd att bevisa detta mitt påstående och skall för Kamraren afgifva en sammanfattad redogörelse öfver hvad som under den nämnda tiden blifvit i saken åtgjort. Derförinnan beder jag dock att få anmärka, att det ligger mycken vikt på att göra för sig klart hvad man menar med uttrycket "embetsverkens omorganisation". För min del tror jag att deri bör innefattas bestämmelser dels och i första rummet om de till hvarje embetsverk hörande göromål, dels huru och af hvilken personal samma göromål skola verkställas, dels slutligen beträffande embets- och tjänstemännens aflöning. Ett ändamålsenligt bestämmande af göromålets art och beskaffenhet blifver dock — jag upprepar det — alltid det väsendtligaste och utgör i och för sig en omfattande del af omorganisationen i sin helhet. Det ligger ock i sakens natur att detta bör föregå ordnandet af arbetssättet och arbetspersonalen inom det särskilda embetsverket; och under den längre eller kortare mellantid, som ofta nog kan uppstå under utarbetandet af dessa omorganisationens särskilda delar, blifver densamma ofta i sin helhet bortskymd, så att man — då ett embetsverk först undergår förändring i afseende å de göromåls art och mängd som af detsamma bestridas, derom får en ny instruktion, och slutligen ny stat för personalen och dess aflöning uppgöres — icke märker, hurusom på detta sätt ett embetsverk så småningom men inom relativt kort tid undergått en fullständig förändring.

Efter förutskickande af dessa anmärkningar, skall jag nu taga mig friheten att återföra i Kamrarens minne hvad som under de sista nio åren blifvit åtgjort i och för embetsverkens omorganisation. Orsaken dertill att min redogörelse omfattar denna tid af nio år är den, att jag vid dess upprättande följt riksdagshandlingarne från det nya statsskickets införande, och att åtgörandena vid 1867 års riksdag voro influerade af hvad som under de två derförut gående åren passerat. I den mån detta varit fallet har jag derföre äfven i förteckningen inbegripit organisationerna 1865 och 1866, men är icke viss att hafva fullständigt upptagit hvad som tillhör dessa båda år.

Jag skall börja med en förteckning öfver sådana embetsverk, stater eller korpser, hvilka undergått en för hela embetsverket på en gång beslutad fullständig omorganisation. Dessa slå mest i ögonen och äro icke få. Sälunda beslutades omorganisation 1865 af Arméförvaltningen, 1866 af militärläroverken nemligen krigsskolan och krigshögskolan samt 1867 af sjökrigsskolan och af mariningeniörstaten, 1868 af krigsdomstolarne, 1869 af jernvägstrafikförvaltningen samt af Skogsstyrelsen och skogsstaten, 1871 af artilleriet och fortifikationstrupperna, 1872 af Ekonomiska karteverket äfvensom beslut fattades om ordnande af stuteriväsendet och om inrättande af meteorologiska centralanstalten samt 1873 omorganisation af Generalstaben och af sjöförsvarets militärpersonal. Till denna Riksdag har regeringen framlagt förslag till förändrad organisation af statsdepartementens kansliexpeditioner samt landsstaten. Jag tror icke att det arbete, som nedlagts för genomförande af dessa förändringar, skall med fog kunna anses ringa eller vittna om bristande verksamhet hos regeringen. Under förenämnda tid hafva jenväl följande embetsverk och inrättningar indragits, nemligen åren 1867 Konvojkommisariatet, 1869 Skeppsbyggeri-institutet och 1871 kronobageri- och spanmålsrörelserna i landsorten.

Jag sade nyss, att en omorganisation af embetsverken ligger främst deri, att man för dem utarbetar nya bestämmelser rörande de till hvarje embetsverk hörande göromålen efter deras art och beskaffenhet, samt derom utfärda instruktioner eller stadgar. Förteckningen på hvad som under den ifrågavarande tidrymden blifvit åtgjordt i detta hänseende är ännu längre än den lista jag uppläst, och då man velat draga i tvifvel, huruvida regeringen menade allvarligt med sina åtgöranden i och för omorganisering af embetsverken, måste jag taga Kammararens tålmod ytterligare i anspråk samt redogöra äfven för denna förtecknings innehåll. Sälunda hafva under de sista nio åren följande instruktioner, reglementen och stadgar utarbetats, nemligen år 1865 instruktioner utom för Arméförvaltningen äfven för fånggevaldiger och skeppsmätare samt reglementen för elektriska telegrafverket, arméns pensionskassa och dess enke- och pupillkassa, statens landtbruksingenjörer samt folkskolelärare-seminarierna i riket, år 1866 instruktioner för militärläroverkens öfverstyrelse, reglementen för navigationsskolorna och krigsskolan samt stadgar för akademien för de fria konsterna, år 1867 instruktion för mariningeniörstaten, reglementen för veterinär-institutet, sjökrigsskolan samt läns- och kronocell-fängelserna samt stadgar för teknologiska institutet, år 1868 instruktion för polismästaren i Stockholm och för polisdomaren derstädes, nya formulär för landsböckerna, samt stadgar för Ultuna landtbruksinstitut, år 1869 instruktioner för statens jernvägstrafik samt Skogsstyrelsen och skogsstaten, år 1871 reglemente för sjökartverket, år 1872 instruktion för Förvaltningen af sjöärendena, stadgar för sjökrigsskolan, reglementen för elektriska telegrafverket och post-utvexlingen samt år 1873 stadga för afvittringen i lappmarkerna, bestämmelse om post- och telegraf-tjensters förening, instruktion för Generalpost-styrelsen samt bestämmelser för Generalstabens organisation och verksamhet under fredstid. Detta är endast fullständiga instruktioner m. m.; partiella förändringar i redan stiftade sådana har jag helt och hållet förbigått.

I afseende på bestämmandet af embetsverkens personal samt dess af-

löning hafva Kongl. Maj:t och Riksdagen gemensamt beslutat nya normalstater, år 1869 för jernvägstrafikstaten och skogsstaten, år 1870 för tullstaten samt år 1873 för poststaten och Sundhetskolligium.

Hvad slutligen angår åtgärder, som under de sista nio åren vidtagits, och hvilka, om också icke innefattande verkliga omorganisationer af embetsverk, likväl utgöra ganska viktiga förberedande steg i sådant syfte, må jag omnämna, hursom år 1867 beslutades bergsskolans flyttning till Stockholm och förening med teknologiska institutet, samt handels- och sjöfartsfondens öfverlemnande till Statskontoret, vidare år 1869 skeppsbyggeriundervisningens öfverflyttning till navigationsskolan i Göteborg samt slutligen att år 1873 beslutades, att Disciplinkompaniet skulle öfverflyttas från fångvården till krigsadministrationen, att kontrollen å bränvinsförfattningarne skulle uppdragas åt Finans-departementet, att Stockholms slotts- och förrådsmagasin skulle öfverflyttas från Statskontoret till Arméförvaltningen, arméens fonder öfverlemnas till Statskontoret, samt kortstämpningsafgiften och extra utgifter öfverflyttas från Riksgäldskontoret till Statskontoret. I år är dessutom ett förslag framställt af Regeringen, hvilket, om det af Riksdagen antages, kommer att ensamt för sig utöfva ett väsendtligt inflytande på hela förvaltningen, nemligen domsrättens skiljande från de administrativa myndigheterna och öfverflyttning på Högsta Domstolen.

Hittills har jag hela tiden uppehållit mig vid omorganiseringar och förändringar, som redan blifvit genomförda. Om hvad som i sådant syfte är under arbete skulle jemväl ganska mycket vara att säga. Att Statskontoret är under omorganisation är så mycket mer känt, som Riksdagen genom beviljande af erforderliga medel har lemnat Kongl. Maj:t fria händer vid förändringens genomförande; och så snart denna blifvit definitivt bestämd, kommer ofördröjligen ny instruktion att utfärdas för Statskontoret, som redan anmält behovet deraf. Härigenom blifver Statskontoret förvandladt från ett verk, som haft sig anförtrudt spannmålsrörelse, inseende öfver vågstater m. fl. dylika olikartade göromål, till ett penningeverk, till hvilket statens samtliga kassar och fonder blifva öfverflyttade. Att arbeten pågå för indelta arméns omorganisation är likaledes Kamraren bekant, äfvensom hvad i afseende på vårt undervisningsväsende vid sistlidne riksdag förefallit och som jemväl föranleder förändringar i bestående förhållanden. Ytterligare medicinska undervisningens ordnande. Med ett ord! Det finnes icke något statsdepartement, som icke för närvarande är fullt sysselsatt med stora organisationsfrågor. Och det oaktadt vill man förebrå regeringen för overksamhet! Det är visst tänkbart att mera skulle kunna uträttas, att resultat skulle kunna hastigare uppnås af andra och större förmågor. Men man bör tillika ihågkomma, att för genomförandet af en reform erfordras icke allenast en till sina detaljer väl genomtänkt plan, enligt hvilken reformen skall verkställas, utan äfven tillräckliga medel för densammas utförande, äfvensom att de kostnader, som kunna vara härmed förenade, blifva långt större om man vid reformens genomförande går alltför brådstörtadt tillväga.

Hvad nu sjelfva dyrtidstillägget angår, mot hvilket man gjort inkast på grund deraf att något skulle vara försummadt i afseende på omorganisationen af embetsverken, framställer sig allra först den frågan till

besvarande, om beviljandet af detta dyrtidstillägg skall komma att utgöra något hinder för en sådan omorganisation? För min del har jag svårt att tänka mig någon rimlig grund för ett sådant antagande; men måhända föreställer man sig att ett väsendtligt motiv för omorganisation af ett embetsverk skulle vara att förskaffa dess embetsmän högre aföning och att följaktligen dessa embetsmän, om dem redan nu beviljades ett dyrtidstillägg, skulle blifva mindre intresserade för embetsverkets omorganisation samt möjligen motarbeta densamma. Något dylikt föreställningssätt måtte vara anledningen att man kunnat ställa i samband med hvarandra två i sjelfva verket så skilda saker som dyrtidstillägget och omorganisationen af embetsverken. Utan att nu ingå i något bedömande huruvida dylika misstankar äro befogade eller ej, ber jag nu blott att härvid få erinra, att dyrtidstillägget alltid blifver något provisionelt och att i alla händelser embetsmännen nog måtte vara lika mycket, om ej mer, intresserade af att genom en omorganisation få sina löner fasta och bestämda för framtiden, som att för ett eller annat år erhålla ett tillfälligt lönetillskott.

Jag har sett af tidningarne att man äfven framkastat den frågan, hvarföre dyrtidstillägget blifvit begärdt för 2 år på en gång. Svaret är mycket enkelt; för det löpande året har dyrtidstillägget visat sig synnerligen af behovet påkalladt och hvad nästa år angår, så är det ju Regeringens skyldighet att för denna Riksdag framlägga förslag till stat för det året. Man har anmärkt att tillökningsprocenten vore för högt tilltagen. Den har blifvit beräknad i rundt tal, men snarare för lågt än för högt. Jag vågar ganska bestämdt påstå detta vid betraktande af att lefnadskostnaderna i många fall ökats med 100 procent. En högre lönetillökning hade derföre icke varit obillig; men för att om möjligt kunna ordna denna sak i öfverensstämmelse med Riksdagen, har Regeringen velat bestämma procenten så lågt, som låtit sig med oundgängliga behof förena.

Man har gjort en annan anmärkning emot det föreslagna dyrtidstillägget, att hvar och en här i lifvet måste underkasta sig konjunkturerernas vexling, och att man icke ville uttaga nya skatter ur folkets fickor för att dermed bereda embetsmännen förbättrade lefnadsvillkor o. s. v. Kan den uppgjorda statsregleringen gifva anledning till en sådan anmärkning? Jag tror det icke. Det blef också mycket riktigt svaradt vid samma tillfälle, då anmärkningen gjordes, att man icke begärt några nya skatter för detta dyrtidstillägg, enär statens närvarande inkomster visat sig fullt tillräckliga för bestridande af detsamma. Men man invänder måhända häremot att, om också statsinkomsterna för närvarande räcka till för dyrtidstillägget, så kunna dock andra tider kanske snart nog inträffa, då tillgångarne icke längre blifva så rikliga, att de tåla vid denna ökade utgift.

Med anledning häraf torde det förtjena att närmare undersökas, hurudana dessa inkomster äro och hvarifrån de härflyta, om man kan räkna på att de äfven framdeles skola komma att räcka till, samt om förhållandet mellan statens inkomster och utgifter är sådant, att det föreslagna dyrtidstillägget, om det beviljas, kommer att omintetgöra möjligheten af skattelindringar för framtiden. Jag beder då att få påpeka det lyckliga förhållande i afseende på våra statsinkomster, att oaktadt

man visst icke kan förneka att de utomordentligt höga öfverskotten till stor del hafva de senare årens lyckliga konjunkturer att tacka för sin rikliga tillkomst, man likväl kan räkna på att upptagna statsinkomster i sin helhet icke för framtiden skola undergå minskning, alldenstund de till stor del äro grundade på vårt lands statsdomäner, våra jernvägar, och skogar, hvilkas afkastning är stadd i en mycket stark utveckling och för öfrigt icke blifvit för högt upptagne. En kort redogörelse för de beräkningar öfver nästa års inkomster, som ligga till grund för den nu aflåtna statsverkspropositionen, torde närmare ådagalägga detta samt för öfrigt möjligen hafva någon nytta med sig, då det är svårt att skriva och framställa allting så utförligt, att det blifver åskådligt och klart.

I den Kongl. propositionen hafva endast sådana inkomster upptagits till högre belopp, än de hittills gifvit, hvilkas stadiga tillväxt, oberoende af vexlande konjunkturer, kan anses försäkrad. Sålunda har i jernvägs- trafikmedlen en stegring beräknats för nästa år, uppgående till icke mindre än 4 $\frac{1}{2}$ millioner kronor. Inkomsterna per bannil hafva nemligen från år 1872 till år 1873 stegrats med 16,000 kronor för året. Och då man vid beräkningen af trafikmedlen för nästkommande år beräknat en förhöjning af inkomsten per bannil till allenast $\frac{1}{4}$ del häraf eller 4,000 kronor, synes kalkylen ingalunda vara för djerf, helst vi nu komma att öppna två nya stambanor, af hvilka den ena, som genomlöper en af landets bördigaste provinser, sammanbinder på en kortare väg vestra och södra stambanorna, och den andra närmare förenar Sveriges vidsträckt nordliga trakter med de öfriga delarne af landet, hvarför man med skäl måste antaga, att båda skola blifva mycket lifligt trafikerade. Skogsmedlens hastiga tillväxt är en bland de mest glädjande företeelser i vårt land. Dessa, som år 1872 lemnade 825,000 kronor, uppgingo sistlidet år till 1,034,564 kronor, visande sålunda en stegring under ett års tid af mer än 200,000 kronor eller ungefär 25 procent. Och då nya kronoparker alltjemt bildas, och genom flodrensningar allt större och större områden öppnas för afverkning, torde det icke vara öfverdrifvet antaga att, oafsedt möjliga förändringar i konjunkturerna, minst en million skall af skogarne kunna påräknas. Tullmedlen äro visserligen i hög grad beroende af konjunkturer, dock icke så mycket af dem, som vexla från månad till månad, som snarare af dem, hvilka med mindre täta förändringar inverka på arbetslönerna. Det är den stora massan af befolkningen, eller arbetarnes klass, som utöfvar största inflytandet på konsumtionen. I samma mån som arbetslönerna stegras, i samma mån ökas den arbetande befolkningens utgifter för sina lefnadsbehof och i följd deraf afven tullinkomsterna. Men arbetslönerna, mindre föränderliga och mindre hastigt stigande vid goda konjunkturer än varuprisen, äro ock mindre underkastade fall. För deras nedgående fordras en längre stagnation af all industriel verksamhet, och denna är ju icke att befara.

Regeringen har emellertid iakttagit den försigtigheten, att oaktadt tullmedlen år 1873 uppgingo till nära 24,000,000 kronor, beräkna dem för den blifvande statsregleringen till allenast 19 $\frac{1}{2}$ millioner kronor. Hitintills har man vanligen följt den metoden, att till grund för beloppets bestämmande taga de tre nästföregående årens medelbehållning. Men emedan de tre sistförflutna åren varit utomordentligt goda, har regeringen,

på det kalkylen måtte blifva säkrare, tagit medelinkomsten för *fyra* år, ett mindre godt, två goda samt det fjerdde eller sistförflutna utomordentligt godt, då, såsom jag nyss nämnde, tullmedlen uppgingo till helt nära 24,000,000 kronor. Den uppgifna summan 19¹/₂ millioner, som man på detta sätt erhållit, kan sålunda icke anses för högt beräknad. Jag nämnde att regeringen med flit undvikit att beräkna någon förhöjning i sådana inkomster, som i mer väsendtlig mån äro beroende af vexlande konjunkturer, och vill nu såsom exempel derpå anföra bränvinsmedlen, hvilka, ehuru äfven de under de sistförflutna åren lemnat stora öferskott, dock i beräkningen upptagits till oförändradt belopp, emedan erfarenheten lärt att ingen statsinkomst är underkastad större vexlingar än denna. Af hvad jag sålunda anført, torde framgå, att man med skäl kan förutsätta att statsinkomsterna skola äfven för den närmaste framtiden blifva ganska goda.

Hvad åter statsutgifterna angår, framställer sig den frågan till besvarande: skall man äfven för framtiden förmå att med de ständiga inkomsterna, oberoende af sådana stora tillfälliga öferskott, som dem af hvilka vi under de senare åren varit i åtnjutande, förmå att betäcka de utgifter, regeringen icke blott på ordinarie stat uppfört utan ock såsom dyrtidstillägg upptagit på extra stat, men med tydlig och äfven angifven mening att, så snart erforderliga regleringar kunnat ske, äfven förvandla till ordinarie eller ständiga utgifter? För att fullständigt besvara denna fråga bör man tillse, hvilka af de begärda anslagen äro af öfvergående eller beständig natur. Det är då till en början att märka att dyrtidstillägget, om det skall för framtiden bibehållas, kommer att utgå för allenast ett år i sender, under det att det i den nu framlagda budgeten är beräknadt för två år på en gång. Der är således en utgift på något öfver 3 millioner kronor, som icke mer återkommer. Vidare finnes det åtskilliga af de extra ordinarie anslagen, som blifvit begärda för blott tillfälliga behof och med denna eller närmast följande statsregleringar åter försvinna. Sådana uppgå vid denna riksdag till utomordentligt höga belopp. Orsaken dertill är den, att när statsverkets inkomster lemnat ett öferskott af 16 millioner kronor och en nettobehållning af omkring 11 millioner, så har regeringen ansett sig böra använda dessa tillgångar för tillfälliga, viktigare ändamål, såsom synnerligast af behofvet högt påkallade nybyggnader, bland hvilka också flera, t. ex. hospitalerna, som fördrå de största anslagen, äro särskildt af Riksdagen begärda. Jag har öfver dessa anslag uppgjort en förteckning, af hvilken jag blott vill meddela slutsummorna. För bekostande af sådana arbeten hafva uppförts på Andra hufvudtiteln 400,000 kronor, på Fjerde hufvudtiteln 732,600, på Femte hufvudtiteln, utom för krigsfartyg 1,000,000, 203,000 kronor, på Sjunde hufvudtiteln 60,000 kronor och på Åttonde hufvudtiteln 1,113,600 kronor. Alla dessa betydliga summor komma att i den mån byggnaderna blifva färdiga ur följande statsregleringar utgå. Och när så är förhållandet, tror jag att man icke till följd af den Kongl. propositionens innehåll behöfver vara bekymrad att inkomsterna icke skola komma att räcka till så väl för de ordinarie utgifterna, som för de öfriga extra ordinarie anslagen, hvilka jag, då de icke erbjuda något särskildt anmärkningsvärdt, förbigår, endast erinrande att de kallas extra ordinarie

derföre att de af Riksdagen beviljas endast för ett år i sender och naturligtvis endast beviljas i den mån tillgångarne sådant medgifva; samt att man äfven utan afseende på fortgående stegring af statsinkomsterna kan förutse blifvande öfverskott och disponibla tillgångar.

Jag anser derföre den nu framlagda statsregleringen icke böra ingifva några farhågor hvarken med afseende å inkomst- och utgiftsberäkningarne eller i fråga om möjligheten af skäligen skattelindringar för framtiden; man skall ock af densamma finna, att regeringen tänkt på förberedande af åtgärder, som böra blifva en följd af de mera omfattande organisationsförslag, hvilka äro under pröfning. För att en omorganisation af landtförsvaret samt dermed i sammanhang stående fråga om afskaffande af det indelta löningssättet skall kunna åvägabringas, blifver det nödvändigt att inlösa det s. k. "fardagsåret" vid de militära boställena, och då denna åtgärd i hvarje fall är lämplig för införande af bestämd aflöning och boställenas utarrendering, har regeringen för sådant ändamål i den uppgjorda budgeten uppfört ett extra anslag af 300,000 kronor, att utgå under nästkommande år.

Men utan tvifvel har Kammarerna i tanke mycket stora skattenedsättningar och särskildt grundskatternas afskaffande. Äfven denna fråga är för närvarande under utredning. Innan denna skett är mig icke möjligt, ej heller skulle det vara lämpligt att nu vidare yttra mig derom, än att den Kongl. propositionen på iutet sätt derför lägger hinder i vägen. Men ett anser jag mig böra nämna, och det är att om regeringen skall kunna framlägga och Riksdagen antaga förslag till grundskatternas afskaffande, så måste det vara derföre, att denna åtgärd befinnas vara med rättvisa öfverensstämmande. Men rättvisan kan icke vara ensidig, den måste tillgodose allas behof. I motsatt fall fördröjes och försvåras den billigaste och mest tidsenliga reform. Och hvad särskildt grundskattefrågan angår, så är den så stor och omfattande, samt kräfver i hvarje fall en så lång tid för sitt genomförande, att man begär en grof orättvisa mot andra samhällsklasser, om man icke vill tillgodose deras påträngande behof, förrän man i det afseendet uppnått sitt eget syfte. Ett sådant förfaringssätt måste uppväcka ovilja och motstånd mot reformen samt försvåra deras arbete, som kanske helst skulle vilja verkligen genomföra den.

Regeringen kan emellertid icke begära annat än att dess förslag blifver noggrant pröfvadt och granskadt samt, om det befinnas godt, antaget, eller i motsatt fall förkastadt; men den fordrar att hvad som är rätt och godt icke motarbetas.

Herr Abr. Rundbäck: Jag vill endast yttra några få ord med afseende å iinrågavarande motion och den af regeringen begärda lönetillökningen för tjenstemännen. Motionären har i första punkten yrkat, att icke någon löneförbättring alls måtte vid denna riksdag beviljas; men i andra punkten har han alternativt, för det fall att någon löneförhöjning anses nödig, hemställt, att sådan icke måtte tilldelas andra tjenstemän än dem, hvilkas löner nu icke uppgå till 2,000 riksdaler. Skulle Riksdagen, i enlighet med motionärens hemställan i första punkten, helt och hållet afvisa hvarje begäran om löneförbättring, anser jag, att Riksdagen skulle

handla orätt icke blott mot embetsmännen utan mot statens eget intresse. Hvad billighet mot embetsmännen beträffar, vill jag erinra derom, att det nu är tjugu år, sedan deras löner bestämdes till belopp, som voro afpassade efter den tidens behof och förhållanden. Sedan dess hafva emellertid, såsom vi veta, alla lefnadskostnader stigit högst betydligt, hvadan det är uppenbart, att de löner, som 1856 jemt och nått voro tillräckliga, numera måste vara otillräckliga för mången. Under sådana förhållanden hafva tjänstemännen icke någon annan utväg än att genom inskränkningar och umbäranden söka få de små lönerna att räcka till. Men umbärandet har också en gräns, som redan, enligt hvad jag tror, af många tjänstemän blifvit uppnådd. Ser man vidare saken från statsintressets synpunkt, så vill jag erinra, att det arbete, embets- och tjänstemännen förrätta, är ett nödvändigt arbete. Rättsskipning, förvaltning, undervisningsväsende, fångvård, jernvägstrafik m. m. är icke till för embetsmännens utan för landets räkning. Är nu detta arbete nödvändigt, så bör det äfven efter sitt värde betalas, ty eljest äfventyrar man, dels att de dugligaste krafterna vända sig derifrån, och dels att pligtkänslan under kampen mot nöd och armod förslappas. Och skulle sakerna gå derhän, så förlorar staten helt visst mera än genom att med uppcifring äfven af en jmförelsevis större summa betala arbetet efter dess värde. Jag hoppas, att Stats-Utskottet och Riksdagens majoritet skola behjerta dessa förhållanden och icke godkänna hvad motionären i första punkten föreslagit. Men illa skulle det också vara att följa en sådan grundsats, som i motionens andra punkt blifvit framställd. Jag vill erinra derom, att de lägst aflönade tjänstemännen till största delen äro unga personer, som ännu icke stiftat familj. För dem kan en aflöning af mindre än 2,000 riksdaler ofta vara mindre otillräcklig än en högre aflöning för äldre tjänstemän, som hafva hustru, barn och tjänstfolk att försörja. Äfven detta hoppas jag skola blifva behjertadt af det ärade Stats-Utskottet.

Jag vill icke nu vidare yttra mig om motionen men endast tillägga, att jag icke godkänner grundsatsen om en likformig löneförhöjning med 30 procent dyrtidstillägg. I stället tror jag att en graderad skala borde följas, och tillåter mig i sådant syfte att fästa Stats-Utskottets uppmärksamhet på det förslag till löneförbättring för elementarläroverkens lärare, hvilket i öfverensstämmelse med Riksdagens begäran nu blifvit af regeringen framlagdt. Detta åsyftar en förhöjning från 50 procent för lägsta till 12 ¹/₂ procent för högsta lönegraden. En dylik grundsats synes komma billighet och rättvisa närmast; och jag har med mitt uppträdande hufvudsakligen åsyftat att fästa uppmärksamhet derå.

Herr Grefve Posse: Den ärade Finansministern yttrade i slutet af sitt anförande, att, om vi vägrade lönetillökning åt tjänstemännen, vi derigenom skulle affägsna välviljan hos dem, som eljest skulle understödja våra bemödanden i afseende å grundskattefrågan. Det ligger visserligen en tanke i dessa ord, men en tanke, som jag icke delar och åt hvilken Kammaren helt säkert icke lemnar stort afseende. Vi fordra af statens tjänstemän icke välvilja men att de pligttroget uppfylla sina åligganden. Jag har icke begärt ordet för att bemöta alla de skäl, den ärade Finansministern nu behagat framlägga till ytterligare stöd för regeringens be-

gäran om löneförhöjning åt tjänstemännen, enär jag vid detta tillfälle icke bör ingå i pröfning af hufvudfrågan, en pröfning, hvilken lämpligast bör ske då frågan efter verkställd utredning i Utskottet återkommer till Kammaren. Men ett af de skäl, den ärade Finansministern anförde, berör grunderna för statsregleringen i allmänhet så nära, att jag icke kan lemna det oanmärkt. Den ärade Finansministern framhöll såsom ett särdeles bevakande skäl för bifall till den Kongl. propositionen, att tillgångarne vore så stora, att den önskade löneförhöjningen kunde ske utan tillökning af skatterna. På samma gång jag medgifver sanningen häraf tillåter jag mig fästa uppmärksamhet derå, att detta skulle hafva inträffat äfven om Kongl. Maj:t äskat tio gånger mera. Ty när man bereder tillgångar genom att göra lån, kan man bestrida sina utgifter, så länge krediten räcker. Nu ger visserligen den Kongl. proposition vid handen att ny skatt icke behöfver beviljas, men deremot framgår af densamma att vi måste låna penningar och mycket penningar. När Kammaren en gång hunnit studera sig in i den Kongl. propositionen, skall det blifva för Kammaren klart att deri afses upplåning af omkring 30 eller närmare 30¹ millioner riksdaler. Detta, mine Herrar, föreslås under en tid, då man säger oss att statsfinanserna äro bättre än de på länge eller någonsin varit, och under förhållanden, som verkligen äro utmärkt goda. När man på detta sätt drar försorg derom, att hvarje tillgång, huru stor som helst, blir använd, så är klart, att intet skall blifva kvar. Jag tror det icke vara hvarken klokt eller försigtigt att på det sättet ödsla med statens tillgångar. Två omständigheter äro att öfverväga, den ena, att andra tider kunna komma, som icke äro så goda, och den andra att, om vi allvarligen, oberoende af någons välvilja, endast på grund deraf att det är rätt, vilja genomföra de stora reformerna af skatteväsendet, härordningen, embetsverkens organisation m. m., som allt står på dagordningen, så behöfves till dem penningar, hvarföre det vore godt att hafva penningar i behåll från den goda tiden. Eljest kunde det för dem, som vilja motarbeta de stora reformernas genomförande, blifva allt för beqvämt att undanskjuta tiden för deras tillämpning med det talande skälet, att ehuru vi hafva rätt i principen, saknas nödiga medel för bestridande af de oundgängliga kostnader dessa reformer påkalla. Det förefaller mig åtminstone sannolikt att våra motståndare med tanken härpå nu kunna vara angelägna att använda alla statsverkets tillgångar ända till sista öret.

Den ärade Finansministern yttrade äfven, att skäl vore till antagande, att statsinkomsterna framgent komme att ökas. Hvad angår de af den ärade Finansministern mest accentuerade posterna, jernvägstrafik- och skogsmedlen, så delar jag hans uppfattning. Dessa poster lemna likväl det minsta beloppet inträder. Mest betydande äro tull- och bränvinsmedlen och på fortfarande tillökning af dessa inkomster kan man icke vara säker. Detta medgaf den ärade Finansministern, men då måste också medgifvas, att den tillökning, man med säkerhet kan vänta, inskränker sig till den som härflyter från förutnämnda poster, hvilka äro relativt obetydliga.

Jag vill icke ingå i behandling af hufvudfrågan, för att ej längre falla Kammaren besvärlig.

Herr Statsrådet Wærn: Jag vill blott med några ord bemöta den

siste talaren. Han påstod, att det icke vore någon konst att få en statsreglering att gå ihop, när man lånade upp penningar, och tycktes anse rikigast, att man skulle använda de befintliga öfverskotten af statsverkets inkomster till jernvägsbyggnader i stället för att till deras bekostande upptaga lån. En sådan åsigt kan jag ingalunda biträda. Icke kan det vara rätt att spara för att bygga jernvägar, då man behöfver besparingarne för andra högst angelägna ändamål. Så länge som statsregleringen håller sig inom hvad som är föreslaget att under detta och följande år användas för jernvägsbyggnader, tror jag, att någon anmärkning emot den ifrågasatta upplåningen af medel dertill ej är befogad.

För att slippa besvara talaren med att åter begära ordet för att äska en mera speciel förklaring, vill jag antaga, att han möjligen alluderade på det förhållande, att jag till grund för beräklandet af lånebehöfven för jernvägsbyggnader lagt den beräkning, som vid uppgörandet af statsregleringen för år 1874 af Stats-Utskottet vid sista riksdag gjordes och hvilken Riksdagen då gillade, samt att jag dervid ansett hela det då beräknade behöfvet af medel för jernvägsanläggningar nu böra genom upplåning anskaffas. Talaren sade icke uttryckligen detta, men jag förmodar, att det var derpå han hänsyftade. Talaren, som vid många riksdagar varit och fortfarande är ordförande i Stats-Utskottet, vet fullkomligt lika väl som jag, att den beräkning öfver Riksgälds-kontorets tillgångar och utgifter, som Stats-Utskottet vid slutet af hvarje riksdag uppgör och underställer Riksdagens granskning, är en kassaberäkning. Deri har upptagits å ena sidan alla väntade utgifter och å den andra alla kontanta tillgångar och alla under året inflytande inkomster, deribland äfven inkommande bevilning för fjolåret, samt slutligen, då utgifternas belopp öfverstigit inkomsternas, en brist, till hvars betäckande föreslagits dels upplåning, dels bevilning för samma år, ehuru den icke förr än under det derpåföljande året skulle inflyta. När vid statsregleringen för det året enahanda beräkning ånyo uppgjorts, har samma bevilning upptagits såsom tillgång för det året, under hvilket den inflyter, och för betäckande af brist påräknats ny bevilning, hvilken först påföljande år skulle inflyta, men vid ny statsreglering beräknats som tillgång för löpande år o. s. v. så att det under många riksdagar blifvit häfdvunnen sed att samma bevilning beräknats som tillgång först för ett, när den inflyter, förflytet år och sedan för samma år, under hvilket den inflyter, hvilket bevisar att, på sätt jag nämnt, beräkningen öfver Riksgälds-kontorets ställning endast varit en kassaberäkning.

En dylik beräkning uppgjordes nu vid sista riksdagen, och det visade sig då att för fyllande af Riksgälds-kontorets behof intill slutet af år 1874 en upplåning måste ske af 5,400,000 R:dr. Till jernvägars byggnade hade emellertid för nämnda eller nu löpande år anslagits 9,950,000 R:dr utöfver det belopp, som enligt föregående Riksdags beslut fick upplånas, och skillnaden emellan dessa begge summor eller 4,550,000 R:dr blef enligt bifogade kassaberäkning betäckt genom andra tillgångar. De hade emellertid blifvit anslagna att användas till pågående jernvägsbyggnader, och då Kongl. Maj:t på min tillstyrkan nu beslutat att föreslå Riksdagen att dertill upplåna motsvarande belopp, så är detta otrifvelaktigt för jernvägsbyggnader.

En

En motsatt åsigt kan endast förfäktas, på den grund att sistlidne Riksdag skulle hafva beslutat att för nämnda skilnad till jernvägsbyggnader använda besparade medel, men denna åsigt kan icke försvaras, ty dels ifrågasattes icke ens något sådant beslut, dels skulle det, om det blifvit ifrågasatt, icke kunnat hafva fattats, emedan de i den bifogade kassaberäkningen upptagne tillgångarne icke voro gjorda besparingar eller ens då med säkerhet kända öferskott. Hvad sjelfva beslutet angår, så var det att, för anskaffande af *en del* af de medel som erfordrades i följd af de utaf Riksdagen beviljade statsbidragen till jernvägsanläggningar, Fullmäktige må *ega* verkställa upplåning af 5,400,000 R:dr. Om den öfriga delen sades intet och behöfde icke heller något sägas, emedan intet annat var i *fråga* än betäckande af brist i en kassaräkning. Hvad åter beträffar *frågan* huruvida i beräkning tagna tillgångar voro besparingar eller med säkerhet kända öferskott, så hade, dels genom öfverflyttningen till Statskontoret af den allmänna bevillningen denna blifvit i riksstaten upptagen och det för två år, nemligen för år 1873 bland extra ordinarie inkomster och för år 1874 under rubriken statsfyllnads-summa till belopp af 2,700,000 R:dr, således två års inkomst till bestridande af ett års i riksstaten upptagne utgifter, dels bland Riksgälds-kontorets tillgångar upptagits i afräkning å öferskott på statsverkets inkomster för det *löpande* året levererade 2,000,000 R:dr. Af gammalt beräknades icke öferskott å statsverkets inkomster såsom för dess utgifter påräkneliga förrän efter gjordt bokslut, emedan det förut icke ansågs säkert, att de ej motsvarades af brister i förslagsanslag, och jag tror mig hafva varit den första finansminister, som, då öferskotten på några få inkomstitlar uppgingo till millioner, antog att öferskott på andra titlar skulle uppväga möjliga brister i förslagsanslagen, och att således dessa kända öferskott för ett vid statsregleringens upprättande förflutet år voro säkra tillgångar; men att, såsom Stats-Utskottet måste — om man förfäktar den sats att vid sistlidne riksdag beslutades att för jernvägsbyggnader använda besparingar — förmenas hafva gjort, anse inbetalningar från Statskontoret till Riksgäldskontoret i afräkning å inkomster för löpande år såsom med säkerhet kända öferskott, är tydligen en anticipation. Under senare delen af året kunde ju motsvarande brister hafva uppkommit, och det är först efter ett års slut man kan tala om verkliga uppkomna öferskott. Jag inräknar således först nu bland säkra tillgångar för föreslagne utgifter öferskottet för det förflutna året, och jag anser otvifvelaktigt att Stats-Utskottets ordförande likaledes vill göra så; men om han vill göra det, så måste han också medgifva, att icke ett öre blifvit ifrågasatt att upplånas för att användas till annat än jernvägsbyggnader.

Han yttrade också, att med hänsyn till grundskatternas afskaffande skulle det äfven behövas penningar, och det är otvifvelaktigt. Såvida blott inkomsterna äro tillräckliga, kunna vi tryggt nedsätta skatterna, och det är ovilkorligen det angenämaste för en minister att föreslå. Jag har också varit med om att några gånger nedsätta skatterna och fick för två år sedan för genomdrifvande af betydliga skattelindringar denna Kammares hjälp. Aldrig bör man dock företaga några skattelindringar på grund af temporära behållningar, utan bör det endast ske på grund af

statsinkomsternas vissa och jemna stegring. Man måste ju se till, att man har motsvarande inkomster att påräkna för framtiden, och detta i synnerhet då det gäller sådana skatter som grundskatterna. Inkomstbevillning eller tull skulle mån möjligen kunna nedsätta och efter någon tid åter höja, men annat förhållande är det i fråga om grundskatterna. Aldrig kan jag tänka att sådana skatter, som en gång afskaffade måste vid framtida behof ersättas af andra, skulle borttagas i följd af en tillfällig behållning af kontanta penningar.

Jag kan icke finna, att hvad talaren anförde erfordrar något vidare svar.

Herr C. A. Larsson: Den ärade statsrådsledamoten, som nyss hade ordet, yttrade åtskilligt i afseende å det förslag, som jag i min afgifna motion väckt. Jag är honom tacksam för att han gått så humant till väga vid replikerandet af en person, som icke kan hafva samma inblick i en mängd förhållanden, som han naturligen bör ega. Det lät på ett helt annan sätt, då jag häromdagen blef anfallen af en herre till sjös; han tvålade till mig värre. Jag vill också försöka att vara lika human, då jag nu går att bemöta Herr Finansministerns yttranden.

Då vill jag aldrig först säga några ord om dyrtidstillägget, som beviljades embetsmännen vid riksdagen år 1856. Jag vet särskildt, att striden derom var ganska stor; åtminstone röntes frågan mycket motstånd i tvänne Stånd, men det gick dock igenom under den pretext att tillägget ej skulle blifva permanent utan blott för de dyra åren som komme att efterfölja 1855 och 1856, då priserna på allt voro så uppdrifna. Man hann emellertid då icke vara tillsammans till Riksdagens slut, förrän man måste vidtaga åtgärder för att upptaga ett lån af 12 millioner till bestridande af de sålunda ökade statsutgifterna, och man måste taga 8 procents ränta af de stackare, som behöfde låna af statslånefonden. En likartad manöver kan inträffa äfven i våra tider.

Ingen skulle vara sinnad att säga nej till det dyrtidstillägg, som nu föreslås, så framt man kunde vara förvissad att de inkomster, som nu beräknats, skulle komma att fortfara för framtiden, men om det går såsom efter 1856 att en kris inträffar och all rörelse stoppar, då undrar jag, om icke Herr Finansministern skulle tacka Gud, om han reserverat några millioner för andra ändamål.

Här har visserligen blifvit sagdt, att jernvägstrafiken lemna särdeles god behållning. Det är väl sannt, men vi få ihågkomma, att materielen är till stor del söndersliten, och af de inkomster, som kunna vara att påräkna under de närmaste åren, torde ej så litet behövas för att reparera den gamla materielen och anskaffa ny. Jag tror således icke, att man af jernvägarne får beräkna så stor årlig inkomst som 4 millioner.

Hvad åter angår skogsmedlen, så är nog sannt att statens skogar rendera mycket, men de kosta också mer än hälften af hvad de rendera. Skogsmedlen äro visserligen att påräkna för en längre tid, men de äro dock ej tillräckligt stora för att man på dem skulle kunna bygga en löneförhöjning i så stor skala som den nu föreslagna.

Herr Finansministern nämnde, att tullen inbringat statsverket flera millioner mer än som vid sista riksdagen beräknades. Det vore då kanhända ej ur vägen att tänka på att lägga ihop några af dessa millioner

för att hafva att tillgå, när tullinkomsterna en gång minskas, när den onda dagen kommer. Åtminstone skulle jag och säkert mången med mig vara Herr Finansministern särdeles tacksam för en sådan åtgärd.

Hvad tullen beträffar, så yttrade Herr Finansministern att det vore de förhöjda arbetspriserna och arbetsklassens deraf försakade bättre ställning, som åstadkommit de så mycket omtalade ökningarne i tullmedlen. Jag trodde tvärtom, jag trodde att det var de rikaste klasserna, som till hufvudsaklig del dertill bidragit, att det var dessa klasser, som införskrefvo och förbrukade en mängd lyxartiklar såsom fransyska chignonger och dylikt. Men deremot vet jag, att det är den arbetande klassen, som får betala bränvinsskatten, ty den super i stället mest. Om herrarne läte bli att införskrifva så mycket utländskt kram, skulle våra tullinkomster betydligt minskas, och om dertill det nu pågående bränvinsskriget vinner terräng, så att vi lyckas utrota bränvinssupandet, torde ett större minus visa sig i bränvinsskatterna. Det ligger åtminstone inom möjlighetens gränser, att dessa inkomster skulle kunna komma att väsentligen reduceras, och hvad skall man då taga till för att ersätta dem? Derfor har jag och mången med mig tyckt, att vi böra vara försigtiga.

Här har sagts, att jordbrukarne fördrade så stora skattenedsättningar, emedan vi vid förra Riksdagen beslöto att afskrifva en del af grundröntan. De stora pretentionerna belöpa sig dock blott till 3 procents årlig afskrifning deraf eller 180,000 R:dr om året. Kan man kalla det öfverdrifvet? Det gör ju ej en gång så mycket, att det förslår till löneförhöjning åt ett enda departements tjenstemän.

Herr Finansministern framhöll, att de 3 millioner, som begärts såsom dyrtidstillägg för det löpande året, representerade en utgift, som ingalunda skulle blifva permanent, men man har svårt att tro, att så ej skall blifva fallet, och det är just därför att man tror sig kunna taga för gifvet, att dessa nu äskade löneförhöjningar och dyrtidstillägg skola komma att följa statsregleringen för all framtid, som man anser sig ej kunna gå in på deras beviljande.

Jag ber att få påminna om att regeringen under September månad sistlidne år utfärdade ett cirkulär till samtliga embetsverk inom riket, hvaruti embetsmännen ju nästan trugades till att inkomma med begäran om löneförbättring. Regeringen så godt som tillsade dem: "kom nu blott in med framställning om hvad ni önska; här finnes medel i öfverflöd, vi behöfva ej knusla." Man må då ej förundra sig öfver, att det begärda dyrtidstillägget uppgått till så stort belopp. Om regeringen istället blifvit öfverhopad af petitioner, deruti embetsmännen för densamma beklagat sin nöd och klagat öfver att de måste lefva på 34 öre om dagen, såsom uti en tidning uppgifvits, då torde en framställning till Riksdagen om löneförbättring ej hafva mött något motstånd, och jag tror knappt att det ändock nu mött något motstånd, om regeringen hållit sig endast till de lägre och svagast aflönade tjenstemännen, som verkligen kunna sägas vara i behof af löneförhöjning, men kan väl en tänkande människa vilja påstå att 8,000 å 10,000 R:drs karlar skulle lida nöd eller hafva svårt att berga sig? Ännu mindre tyckes väl någon löneförhöjning vara af behofvet påkallad för t. ex. Herrar Statsråd, som sitta med 15,000 R:dr. Man säger visserligen, att de hafva skyldighet att representera, men en

stackars förste landtmätare, som blott har 1,800 R:dr, har äfven sin representationsskyldighet, och han har dessutom stora utgifter för resor, för underhåll åt biträden m. m. Det är just denna klassifikation man gjort, hvarigenom de sämst aflönade tjänstemännen blott skulle erhålla en obetydlig tillökning i sina löneförmåner, men deremot de högre ända till 1,500 R:dr, som gjort att man tyckt sig ej böra bifalla hvad regeringen föreslagit, ty jag tror verkligen, att en menniska kan föda sig och sin familj för 10,000 R:dr om året och ändå hafva ett ganska godt kosthåll. Vi veta nog, att hyrorna blifvit betydligt dyra, men i stället för en våning på 14 rum, skulle man möjligen kunna nöja sig med en något mindre. Enligt min uppfattning är det ingalunda lönerna, som blifvit för små, det är pretentionerna, som blifvit för stora. Jag känner också ett justitieråd, som sagt mig, att det var en olycka för embetsmännen, att de finga förökning i sina löner år 1856, ty derigenom ökades blott deras anspråk på beqvämlighet och lyx.

Herr Finansministern rullade nyss upp för oss en vacker meritförteckning på hvad regeringen under de senare åren utträttat med afseende på organisationen af de särskilda embetsverken, men åtskilligt saknades dock deri och är ännu ogjordt af hvad som vid 1868 års riksdag framställdes såsom önskningsmål. Särskilda Utskottet föreslog nemligen då, med anledning af Herr Björcks motion, en underdånig skrivelse till Kongl. Maj:t, med anhållan det Kongl. Maj:t täcktes taga under nådigt öfvervägande: "om icke — till vinnande dels af mera enhet i behandlingen af likartade eller med hvarandra beslägtade bestyr och dels af större enkelhet vid ärendenas handläggning inom vissa förvaltningsgrenar — af dessa embetsverk några, som anses fortfarande böra ega en från departementen i viss mån fristående förvaltning, må kunna förenas och andra sådana embetsverk förläggas såsom byråer till vederbörande statsdepartement."

Vi hafva ej sett till några reglementariska föreskrifter, som gått ut på besparingar eller förenkling inom förvaltningen. Tvärtom tyckes begäret att centralisera vara så stort, att regeringen söker att draga till sig den allra minsta småsak, saker, som till stor del äro af den mest underordnade vikt. Jag tror att, om jag vore minister, jag skulle utan skada kunna göra mig qvitt tre fjerdedelar af dessa småsaker. Jag skulle t. ex. låta landtshöfdingarne sjelfva permittera landtstatens tjänstemän, låta församlingarne taga lån ur kyrk-kassorna o. s. v., utan att "lägga min näsa i blöt" för dylikt. Förfor man på så sätt, skulle man icke få hälften af de mål, som nu skyldra i de statistiska uppgifterna såsom behandlade af våra förvaltande verk.

Enligt punkten *b*) uti samma Utskotts utlåtande hemställdes till Kongl. Maj:t "om icke särskildt statens finansförvaltning må kunna så ordnas, att den nu på flera embetsverk fördelade värden om statens fonder, kassor och fastigheter sammanföres och omdanas på grundvalen af gemensam fondförvaltning, gemensam kassaförvaltning och gemensam fastighetsförvaltning, med jemväl fästadt afseende derpå, att statsverkets tillstånd i sin helhet må kunna, när så erfordras, med lätthet öfverskådas."

Jag var sjelf statsrevisor i somras och hade då tillfälle att se, huru det gick till i de förvaltande verken. Hvar jag kom, fann jag, att man för olika kassor hade särskilda lädfack, särskilda räkenskaper och sär-

skilda tjänstemän. Hvarföre kan man ej sammanföra dessa olika kassor till en gemensam kassa och nöja sig med en låda och en räkenskapsbok? En sådan förenkling i handhafvandet af statens räkenskaper är högeligen af behovet påkallad, ty nu tages tio gånger större arbetsstyrka i anspråk än som behöfves. Genomfördes en sådan förändring, så föreställer jag mig ock, att man derigenom skulle kunna få ganska stora löner för att ersätta "de arbetande myrorna". Det är ur denna synpunkt som jag tagit mig friheten att framställa mitt förslag, hvilket går ut på införandet af en gemensam statskassa, och hvilket förslag jag vågar tro vara värdt att beaktas.

För öfrigt har jag ju ock i motionen föreslagit, att Riksdagen måtte anslå en lämplig summa att ställas till Kongl. Maj:ts disposition för att användas till afhjelpande af de nödvändigaste behoven för de svagast aflönade tjänstemännen.

Längre har jag ej ansett att man bör gå. Jag missunnar visst icke arbetaren sin lön och jag vill heller icke, såsom en talare på Stockholmsbänken häromdagen förebrädde mig, låta statens tjänstemän lida nöd, så att de blifva tunna som pannkakor; för mig må de gerna allesamman se ut som feta och frodiga gäsmunkar".

Herr Grefve Posse: Jag beklagar, att den ärade Herr Finansministern måste hafva missförstått hvad jag sagt, ty han upptog mitt anförande såsom om jag i detalj gjort anmärkningar emot det förslag, som af Kongl. Maj:t framstälts i fråga om statsutgifterna. Så var emellertid icke förhållandet. Jag har endast behandlat den Kongl. propositionen i dess helhet och icke ingått i någon granskning af de förslag, som blifvit deri framställda till statens utgifter, hvarom jag förbehållit att framdeles få yttra mig. Hvad jag med mitt sista yttrande afsåg var endast att säga, det Kongl. Maj:t lyckats använda allt, hvad som fanns i kassan, och ändå lånat upp icke så litet derutöfver. Jag skulle icke hafva besvärat Kammaren för att säga detta obetydliga, om jag icke blifvit uppmanad af den ärade Herr Finansministern att lemna svar på en bestämd fråga; den frågan nemligen, om jag kunde säga, att i den framlagda nädiga propositionen det ifrågasattes använda upplånade medel för löpande statsutgifter. Jag skulle kunna besvara denna fråga med en kontra-fråga: kan den ärade Herr Finansministern säga att så icke är? Jag vågar icke för närvarande uttala annat än min enskilda öfvertygelse. Den Kongl. propositionen om statsverkets tillstånd och behof har inom Stats-Utskottet blifvit remitterad till Riksgälds-afdelningen för uppgörande af en klarare och lättare öfverskådlig sammanställning af statsverkets tillgångar och utgifter. Detta arbete pågår ännu uti Afdelningen och skall jag, sedan det hunnit afslutas, icke blifva Kammaren upplysningen skyldig. Säkert är likväl att, enligt min enskilda uppfattning, högst betydliga belopp upplånats af de medel, som enligt Kongl. propositionen afses till löpande utgifter.

Vidare yttrade Herr Finansministern, att det icke vore skäl göra skattenedsättningar derföre att man hade tillfälliga öfverskott. Det är eu åsigt, som jag tror att Herr Finansministern fått på sista tiden, ty vid riksdagen år 1872, då ett förslag till skattenedsättning af honom

framlades. fanus den åtminstone icke. Då var det ett af de mest talande skäl, som för skattenedsättning anfördes, att statsinkomsterna betydligt ökats; och för öfrigt måste jag säga, att något mera talande skäl för skattenedsättning än stegrade tillgångar torde väl sväriligen kunna framställas.

Herr Statsrådet Wærn: Den aktade talaren anmärkte ett missförstånd, hvartill jag med afseende å hans yttrande skulle gjort mig skyldig. Jag får bekänna, att jag ej kunde tro annat än att han med sitt yttrande om upplåningen hänsyftade på något bestämdt fall, då ju i allmänhet frågan icke varit om någon annan upplåning än den för jernvägsbyggnader. Den aktade talaren påstod, att det vore föreslaget i den Kongl. propositionen att till löpande utgifter använda upplånade medel och han bad mig upplysa huru dermed sig förhölle. Jag har redan i mitt förra yttrande angifvit det enda förhållande, som enligt min uppfattning kan gifva någon anledning till en sådan fråga, och då jag på intet sätt önskar att något i detta afseende skall vara fördoldt eller underkastadt missförstånd, skall jag med största beredvillighet söka än vidare gå hans önskan till mötes. Ingen räknemästare skall kunna finna annat än att — hvad också tydligt och klart finnes uttaladt i den nådiga propositionen — all den upplåning, som är ifrågasatt, afser att anskaffa hvad som behöfves till jernvägsbyggnader för 1874 och följande år. För 1874 beslutades, såsom bekant, redan vid sistlidne riksdag jernvägsanläggningar och upplåning af medel dertill. Då jag nu tillstyrkt förslag om ytterligare behöflig upplåning för samma ändamål, har jag naturligen omtalat förra Riksdagens beslut och gjort jemförelse mellan det belopp, som vid sistlidne riksdag beräknades vara för jernvägsanläggningar behöfligt, och det belopp, som då beslutades skola för medels anskaffande dertill upplånas. Beslutet är så noga som låtit sig göra upptaget i alldeles samma ordalag som Stats-Utskottet i sitt af förra Riksdagen godkända utlåtande använt. Det visar sig då, att Stats-Utskottet icke föreslagit och Riksdagen icke beslutat att upptaga så mycket penningar till jernvägars byggande som till jernvägar blifvit anvisade utöfver det belopp Riksdagen redan förut beslutat att genom låu anskaffa, och att skilnaden, om hvars upplåning beslut icke då fattades, utgör 4,550,000 R:dr. Denna summa har jag nu ansett böra upplånas och det derföre att den är för jernvägsbyggnaderna behöflig. Orsaken dertill att behofvet deraf icke redan vid sista riksdag blef synligt var, att Stats-Utskottets hela beräkning var en kassaberäkning, deri bland tillgångarne upptogs dels två års bevillning för ett års utgifter dels de två millioner R:dr, som Statskontoret, sitt åliggande likmätigt, öfverlemnade till Riksgülds-kontoret, i afräkning å öfverskott på statsverkets inkomster för år 1873, eller det då ännu icke förflutna året. Då nu ett års bevillning och öfverskotten å statsverkets inkomster för det sistförflutna året äro behöfliga för löpande utgifter för det nu ingångna året, samt någon användning af dessa inkomster till jernvägsbyggnader aldrig blifvit ifrågasatt eller beslutad, utan den af Stats-Utskottet gjorda och af Riksdagen godkända beräkningen helt enkelt var en beräkning huru mycket penningar som behöfdes för att bestrida de då kända och uppgifna utgifterna under år 1874, och det vid denna beräkning

befanns att man behöfde upplåna endast 5,400,000 R:dr, så kan jag icke finna annat än att icke blott icke något hinder förefinnes utan det tvärtom är fullkomligt riktigt att genom lån anskaffa återstoden af behofvet för de beslutade jernvägsanläggningarne och att deremot använda bevillningen för året och de under det sistförflutna året uppkomna öfverskotten till byggnader och andra af trängande behof påkallade utgifter.

På detta sätt besvarar jag den aktade talarens fråga, huruvida upplånade medel äro föreslagna att användas till bestridande af löpande utgifter, med ett bestämdt *nej*.

Jag tror verkligen icke att beräkningen är så invecklad, att icke Stats-Utskottets ordförande skall vid närmare eftersinnande kunna utreda rätta sammanhanget.

Ett stort missförstånd var det af den aktade talaren då han påstod att jag skulle antyd, att man icke borde nedsätta skatterna då tillgångar funnos. Jag har icke sagt något ditåt och så mycket mindre kunnat säga det, som jag är af alldeles motsatt åsigt, eller att, då statsinkomsterna visa ett stadigt öfverskott öfver utgifterna, skatterna genast böra nedsättas, utan hvad jag har sagt är, att man icke bör grunda en stadig skattenedsättning på temporära öfverskott och att jag icke kunde anse det vara riktigt att i följd af tillfälliga kontanta tillgångar afskaffa sådana skatter, som vid första inträffande behof måste ersättas genom andra.

En enda anmärkning af Herr C. A. Larsson, hvars anförande i öfrigt jag icke skall besvara, ber jag att få bemöta. Han yttrade nemligen, att jag skulle grundat mina beräkningar på den säkerhet, hvarmed tillökning måtte ega rum icke blott af jernvägstrafikmedlen och skogsmedlen utan äfven af tullmedlen. Jag har icke gjort detta, men jag har fäst uppmärksamheten derå, att Kongl. Maj:t icke beräknat tullmedlen så högt, som de måhända kunnat beräknas, och icke heller föreslagit någon förhöjning i bränvinsmedlen, och att man väl icke vid sådant förhållande skäligen kan tillvita Kongl. Maj:t att hafva gjort tillförlitligheten af beräkningen utaf inkomsterna beroende af konjunkturer.

Slutligen har jag att bemöta ytterligare en anmärkning af Stats-Utskottets ärade ordförande, då han yttrade, att Kongl. Maj:t skulle föreslagit att nu använda alla statsinkomsterna och ändå litet derutöfver. Den senare delen af detta påstående tror jag mig redan hafva besvarat. Hvad åter angår den anmärkningen, att Kongl. Maj:t skulle föreslagit att använda alla befintliga tillgångar, så är detta med verkliga förhållandet öfverensstämmande, men jag kan alldeles icke erkänna att någon anmärkning deremot är befogad. I alla de förslag till statsregleringar, som jag utarbetat, hafva förslag till användning af alla tillgångar blifvit afgifna. Kongl. Maj:t har på min tillstyrkan föreslagit skattenedsättningar, der vid en statsreglerings uppgörande sådant ansetts lämpligt, och besparingar, der vid en annan statsreglerings uppgörande sådant ansetts lämpligt, och Kongl. Maj:t har nu vid denna statsreglerings uppgörande föreslagit att för detta års behof använda ganska stora summor, emedan sådant ansetts lämpligt; men om den aktade talaren med sin anmärkning afsåg ett påstående att nu endast utgifter blifvit föreslagna, så är detta åter icke fullt öfverensstämmande med verkliga förhållandet, ty Kongl. Maj:t har äfven föreslagit att frigöra den bevilling, som år 1876 kommer att inflyta,

för användning till det årets behof i stället för att påräkna den redan för 1875, hvilket i sjelfva verket är en besparing. För min del måste jag säga, att jag alltid kommer att anse finansministerns skyldighet vara att uttala sig öfver hela budgeten.

Herr Jöns Pehrsson: Jag hade afstått från ordet och icke ämnat begära det ånyo, men då Finansministern har påstått, att det icke blifvit i den Kongl. propositionen föreslaget att upplåna medel till annat ändamål än jernvägsbyggnader, så kan jag icke underlåta att säga, att en sådan uppgift icke, efter mitt förmenande, kan vara med rätta förhållandet öfverensstämmande. Jag kan visserligen icke med noggrannhet uppgifva siffran, men omkring 21 millioner synas vara föreslagna att upplånas, men jag kan icke finna att mer än 18 millioner häraf skola användas till jernvägsbyggnader; hvart taga då de återstående tre millionerna vägen?

Herr Finansministern har räknat upp de många förbättringar och reformer i embetsverken m. m., som på senare åren skola blifvit vidtagna, men mycket återstår att göra. Det finnes åtminstone 27 embetsverk i hufvudstaden, för hvilka inga reformer ifrågakommit, och de reformer som vidtagits eller föreslagits äro visserligen icke alla ledande till besparing i statsutgifterna, utan tvärtom. Skall man göra reformer, som äro värda en sådan benämning, så böra de väl lända till förbättring, ty i annat fall är det fördelaktigare att låta det vara såsom det är.

Ingen skulle högre än jag önska att Finansministern och Regeringen tinge rätten på sin sida och jag orätt, men jag vågar icke hysa denna sangviniska förhoppning, och det är derföre klokast att i tid se till att man icke går för långt i eftergifter, på det att när den onda dagen kommer, något må finnas besparadt och vi ej må få alltför kämbart erfara sanningen af den gamla satsen: "sämjan är icke så god då tillgångarne äro små".

Herr Ola Andersson: Huruvida några af de medel, som i Kongl. Maj:ts proposition äro föreslagna att upplånas, komma att användas till andra ändamål än jernvägsbyggnadsföretag, ber jag att få med siffror visa. Jag har icke den Kongl. propositionen till hands, men har så pass grundligt gått igenom densamma, att jag tror mig kunna svara för de siffror som jag nu ber att få ur minnet uppräknat. Det är föreslaget att för åren 1874 och 1875 upptaga lån till ett sammanräknadt belopp af 30,343,000 R:dr. Till jernvägsbyggnaderna har Riksdagen för år 1874 beviljat 4,600,000 R:dr och i Kongl. Maj:ts proposition är begärdt för samma ändamål, för 1874 7,245,000 R:dr och för 1875 6,285,000 kronor, eller tillhoppa något mera än 18,000,000 R:dr; mera skall icke användas för jernvägsbyggnader. Det återstår således 12,000,000 R:dr, som väl måste vara afsedda för annat ändamål. Visserligen är det sannt, att upplåningen af något mer än 12,000,000 af den nu uppgifna summan är beslutad för längre tid sedan, men medlen hafva icke förut behöft anlitas, och den omständigheten att de nu behöfvas, visar bäst att de äro afsedda till andra ändamål. Antagligen har hela denna lånesumma tagits med i beräkningen för att få debet och kredit att gå ihop, ty, såsom jag

tror mig hafva visat, icke mera än omkring 18,000,000 R:dr skola användas till jernvägsbyggnader.

Då jag fått ordet ber jag att få fästa uppmärksamheten på ännu en sak. Herr Finansministern har sagt, att en hel del af de förenklingar i enbetsverken, som 1868 års Riksdag begärt, redan kommit till stånd och till en mindre del jemväl blifvit satta i verket, och för att visa detta har han uppräknat en mängd verk och inrättningar, med hvilka sådana förenklingar vidtagits. Det är dock härvid att märka, att en stor del af dessa reformer tillhöra tidsperioden emellan åren 1855 och 1868 och kunna väl således icke anses innefattade i 1868 års Riksdags önskemål.

Hvad nu särskildt beträffar de s. k. dyrtidstilläggen och löneförhöjningarne, så är det min och de med mig liktänkandes mening att medgifva sådana, der verkligt behof förefinnes. Huruvida behofven vid alla tillfällen äro förmenta eller verkliga, derom har redan den aktade talaren från Östergötland gifvit en antydning. För min del är jag förvissad att de ofta äro inbillade. Det är icke endast de verkliga kostnaderna för lifvets uppehälle och nödtorft som fördyrats, utan det är fasthellre öfverflödet, lyxen, som i oroväckande grad tilltagit, denna lyx, detta öfverflöd, som med sin förledande glans smittat och genomträngt alla samhällslager och förvekligat ett folk, som borde vara ett bland de kraftigaste på jorden.

Herr Statsrådet Wærn: Jag måste beklaga, att den siste aktade talaren icke synes hafva i allo riktigt uppfattat den Kongl. propositionen. Den är dock helt tydlig och klar. På sidan 85 är uppgifvet huru mycket regeringen begärt till jernvägsbyggnader för åren 1874 och 1875, nemligen för 1874 7,245,000 och för år 1875 6,285,000, tillhoppa 13,353,000 R:dr. Vidare finnes det upptaget i sammanfattningen, sidorna 87 och 88, i full öfverensstämmelse med Stats-Utskottets utlåtande vid sista riksdagen, N:o 109, samt med användande till och med så nära som möjligt af samma ordalag, att för den tid som då uppgjorda statsreglering omfattade beräknades att till jernvägsbyggnader använda ett belopp af 9,950,000 R:dr och att för fyllande af detta behof man beslöt upptaga ett lån af 5,400,000 R:dr. Skilnaden 4,550,000 R:dr, jemväl för de nu 1874 pågående jernvägsanläggningarne behöflig, har Kongl. Maj:t föreslagit att äfven upplåna, och är således, med tillägg af förenämnda ytterligare för 1874 behöfliga belopp, 7,245,000 R:dr, behofvet af upplåning för statens jernbanor 1874 utfördt, sidan 88, med 11,795,000 R:dr. När dertill lägges det för statsbanornas byggande år 1875 behöfliga beloppet, 6,285,000 kronor, så visar sig att hela det belopp Kongl. Maj:t föreslagit att genom upplåning anskaffa är 18,080,000 R:dr eller kronor. Men som förenämnda lån å 5,400,000 R:dr icke ännu blifvit upptaget, samt detta äfven varit förhållandet med en stor del af den för år 1873 beslutade upplåningen, utan behofven förskotterats af befintliga öfverskott å statsverkets inkomster, så har, enligt från fullmäktige i Riksgälds-kontoret erhållen uppgift, bland Kontorets tillgångar upptagits den till följd häraf återstående och å sidan 86 uppgifna ytterligare försäljningen af statsobligationer, enligt Riksdagens beslut 12,263,000 R:dr.

Om jag nu lägger tillsammans dessa siffror, så uppkommer den

summa, för hvilken Riksgälds-kontoret skulle inalles vara berättigadt att sälja obligationer, som, om jag hörde rätt, den aktade talaren riktigt uppgaf, eller 30,343,000 kronor, men deraf har Kongl. Maj:t vid denna riksdag endast begärt 18,080,000 kronor, och på ett år kan icke försäljning af så stort belopp ifrågakomma, emedan äfven i år stora öfverskott skola uppstå å statsverkets inkomster och minska Riksgälds-kontorets lånebehof.

Herr Jöns Rundbäck: Jag tror att striden emellan de båda sista ärade talarne i afseende å siffrorna är ganska klar, men dessa 4,550,000 R.dr, som sista Riksdagen icke ansåg sig behöfva upplåna, dessa medel anser jag både kunnat och bort, såsom ock skett, tagas af de besparingar som hos Riksgälds-kontoret redan då förefunnos. Det visade sig nemligen vid den tid då lånefrågan kom under behandling, att man ingalunda behöfde upplåna dessa medel, emedan besparingar funnos och länge hade funnits i Riksgälds-kontoret, och, om beräkningen för nu löpande år är riktig, så är det otvifvelaktigt, att äfven för nu löpande år ett dylikt öfverskott eger rum. När nu Riksdagen bestämde, att förra årets öfverskott skulle användas till jernvägsbyggnader, så kommer nu Kongl. Maj:t och säger, att dermed skola bestridas utgifter till andra ändamål — men detta var icke Riksdagens mening, och jag tror att hela missförståndet hänger på denna oegentlighet.

Härmed var öfverläggningen slutad; och hänvisades motionen till Stats-Utskottet, dit de nu afgifna yttrandena skulle åtfölja densamma.

Vidare hänvisades:

Herr *A. Bäckströms* motioner, N:o 119 till Lag-Utskottet och N:o 120 till Tillfälligt Utskott;

Herr *S. Magnussons* motion, N:o 121, till Stats-Utskottet; samt

Herr *J. F. Fredricsens* motion, N:o 122, till Lag-Utskottet;

Herr *P. Hammarbergs* motion, N:o 123, till Bevillnings-Utskottet;

Herr *P. Walbergs* motion, N:o 124, till Stats-Utskottet;

Herr *P. Benjaminssons* motioner, N:o 125 till Lag-Utskottet och N:o 126 till Stats-Utskottet;

Herr *Lars Erssons* motion, N:o 127, till Lag-Utskottet;

Herr *A. P. Danielssons* motioner, N:is 128 och 129, till Lag-Utskottet;

Herr *Ivar Månssons* motion, N:o 130, till Lag-Utskottet;

Herr *J. P. Nilssons* motion, N:o 131, till Lag-Utskottet;

Herr *J. F. Ekströms* motioner, N:is 132 och 133, till Bevillnings-Utskottet;

Herr *G. Bolins* motion, N:o 134, till Stats-Utskottet;

Herr *Jan Anderssons* motion, N:o 135, till Lag-Utskottet;

Herr *Åke Anderssons* motioner, N:is 136 och 137, till Lag-Utskottet;

Herr *Johannes Bengtssons* motioner, N:o 138 till Stats-Utskottet och N:o 139 till Lag-Utskottet;

Herr *F. Malmergs* motion, N:o 140, till Lag-Utskottet;

Herr *Per Nilssons* från Christianstads län motion, N:o 141, till Stats-Utskottet;

Herr *A. Anderssons* från Wermlands län motioner, N:o 142 till Lag-Utskottet och N:o 143 till Stats-Utskottet;

Herr *Johan Jönssons* motion, N:o 144, till Tillfälligt Utskott;

Herr Friherre *D. von Schulzenheims* motion, N:o 145, till Stats-Utskottet;

Herr *E. Leijers* motion, N:o 146, till Bevillnings-Utskottet;

Herr *J. Åstrandts* motion, N:o 147, till Stats-Utskottet;

Herr *Jöns Rundbäckes* motion, N:o 148, till Bevillnings-Utskottet;

Herr *M. Jonssons* motion, N:o 149, till Lag-Utskottet;

Herr *A. Philipssons* motion, N:o 150, till Stats-Utskottet;

Herr *O. B. Olssons* motion, N:o 151, till Stats-Utskottet;

Herr *O. Wijks* motion, N:o 152, till Tillfälligt Utskott;

Herr Grefve *E. Sparres* motioner, N:is 153 och 154, till Stats-Utskottet;

Herr *S. A. Hedins* motioner, N:is 155, 156 och 157, till Stats-Utskottet;

Herr *Nils Nilssons* i Espinge motion, N:o 158, till Lag-Utskottet;

Herr *G. Silfverstolpes* motioner, N:is 159 och 160, till Lag-Utskottet;

Herr *J. Rutbergs* motion, N:o 161, till Tillfälligt Utskott;

Herr *P. Nilssons* från Norrbottens län motion, N:o 162, till Bevillnings-Utskottet;

Vid föredragning af Herr *E. Clairfelts* motion, N:o 163, dels om förändrade grunder för reglering af häradshöfdingarnes löner, dels ock om förändring i förordningen angående stämpelpappersafgiften, äfvensom angående beviljande af särskildt dyrtidstillägg för år 1874 till de svagast aflönade häradshöfdingarne, yttrade motionären

Herr Clairfelt: Stadgandet i 55 § Riksdags-ordningen, att flera mål af olika beskaffenhet ej må i en skrift sammanföras, har vid nedskrifvandet af min ifrågavarande motion ingalunda undgått min uppmärksamhet, men till min ursäkt må anföras att, då i den Kongl. proposition, som jag tagit till utgångspunkt för mitt förslag, en dylik sammanblandning af olika ämnen egt rum, jag ansåg att det skulle kunna äfven mig tillstädjas att i motionen föreslå dels anslag för ett visst ändamål och

dels en förändring i nu gällande förordning angående stämpelpappersafgiften. Om emellertid denna min ursäkt icke af Kammaren anses giltig, vågar jag hemställa, att motionen måtte delas sålunda, att första och tredje punkterna af densamma remitteras till Stats-Utskottet samt andra punkten till Bevillnings-Utskottet, allt under åberopande af de motiv jag, till stöd för de i nämnda punkter gjorda yrkanden, uti motionen anför.

Med bifall till hvad Herr Clairfelt sålunda hemställt, beslöt Kammaren att till handläggning af Stats-Utskottet öfverlemna de delar af ifrågavarande motion, som afsågo motionärens i 1:sta och 3:dje punkterna framställda förslag, men att deremot hänvisa den del af motionen, som rörde förslaget i dess 2:dra punkt, till Bevillnings-Utskottet.

Herr *L. J. Fahländers* motion, N:o 164, hänvisades till Lag-Utskottet;

Herr *J. V. Gjerlings* motioner, N:is 165 och 166, till Stats-Utskottet;

Herr *C. Magnis* motioner, N:o 167 till Bevillnings-Utskottet och N:o 168 till Tillfälligt Utskott;

Herr *Sven Nilssons* i Österslöf motion, N:o 169, till Stats-Utskottet;

Herr *J. E. Johanssons* motion, N:o 170, till Lag-Utskottet;

Herr *Johannes Jonssons* motion, N:o 171 till Tillfälligt Utskott;

Herr *C. E. Hjelmus* motion, N:o 172, till Lag-Utskottet;

Herr *Jöns Pehrssons* motion, N:o 173, till Stats-Utskottet;

Herr *Per Nilssons* från Christianstads län motion, N:o 174, till Lag-Utskottet;

Herr *Pehr Pehrssons* motioner, N:o 175 till Lag-Utskottet och N:o 176 till Stats-Utskottet; och

Herr *R. Ehrenborgs* motion, N:o 177, till Stats-Utskottet.

§ 4.

På Herr Talmannens framställning beslöt Kammaren att, såsom vid föregående riksmöten skett, uppdraga åt honom att, i samråd med sekreteraren, låta uppgöra och för Kammaren framlägga förslag till gruppering och fördelning af alla de motioner, som af Kammaren blifvit till Tillfälligt Utskott hänvisade.

§ 5.

Till bordläggning anmäldes Lag-Utskottets utlåtande N:o 1, i anledning af erhållen remiss af motion angående ändring i gällande skogslagstiftning.

§ 6.

Justerades protokollsutdrag rörande de i detta sammanträde beslutade motionsremisser.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ 4 e. m.

In fidem
H. Husberg.

Måndagen den 2 Februari.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 26 nyssförlidne Januari.

§ 2.

Herr Statsrådet m. m. P. A. Bergström aflemnade Kongl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående afsöndring af jord från öfverstebostället Kronebäck vid Calmar regemente till Mönsterås församlings folkskola i Calmar län;

2:o) om tillfällig löneförbättring för åtskilliga landtstatstjenstemän;

3:o) om statsbidrag för väganläggning emellan Junosuando och Vittangi i Norrbottens län;

4:o) om Sveriges deltagande i den blifvande verdensutställningen i Filadelfia:

5:o) om pension för Länsmannen M. Edner;

6:o) om pension för Afvittringslandtmätaren C. J. Fernblad;

7:o) angående upphörande af optionsrätt till arrende af landtstatsboställe, som, efter indragning till statsverket, för dess räkning första gången utarrenderas;